

KYSTVERKMUSEA

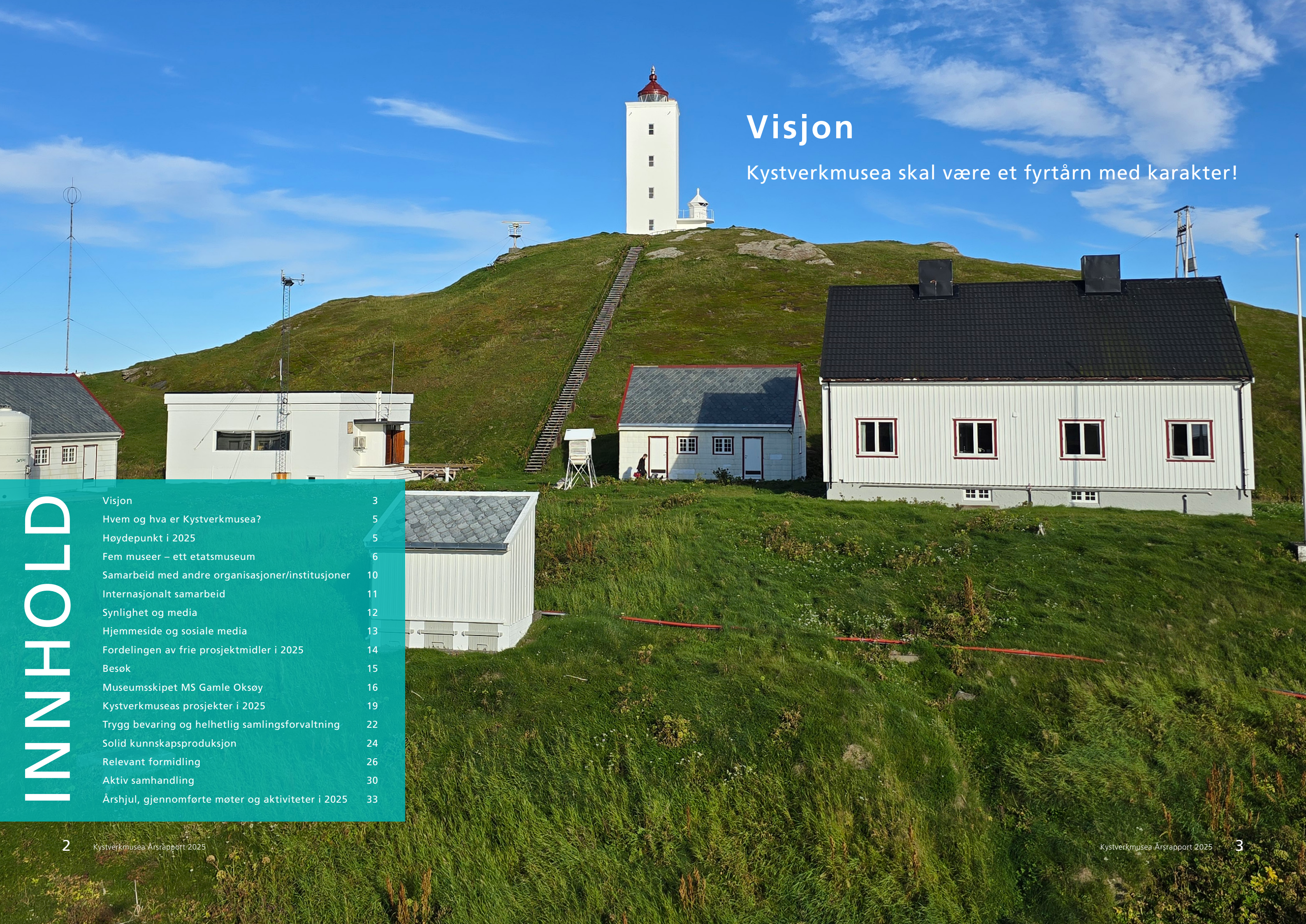
Årsrapport 2025

KYSTVERKMUSEA

Lindesnes | Jæren | Sunnmøre | Lofoten | Finnmark

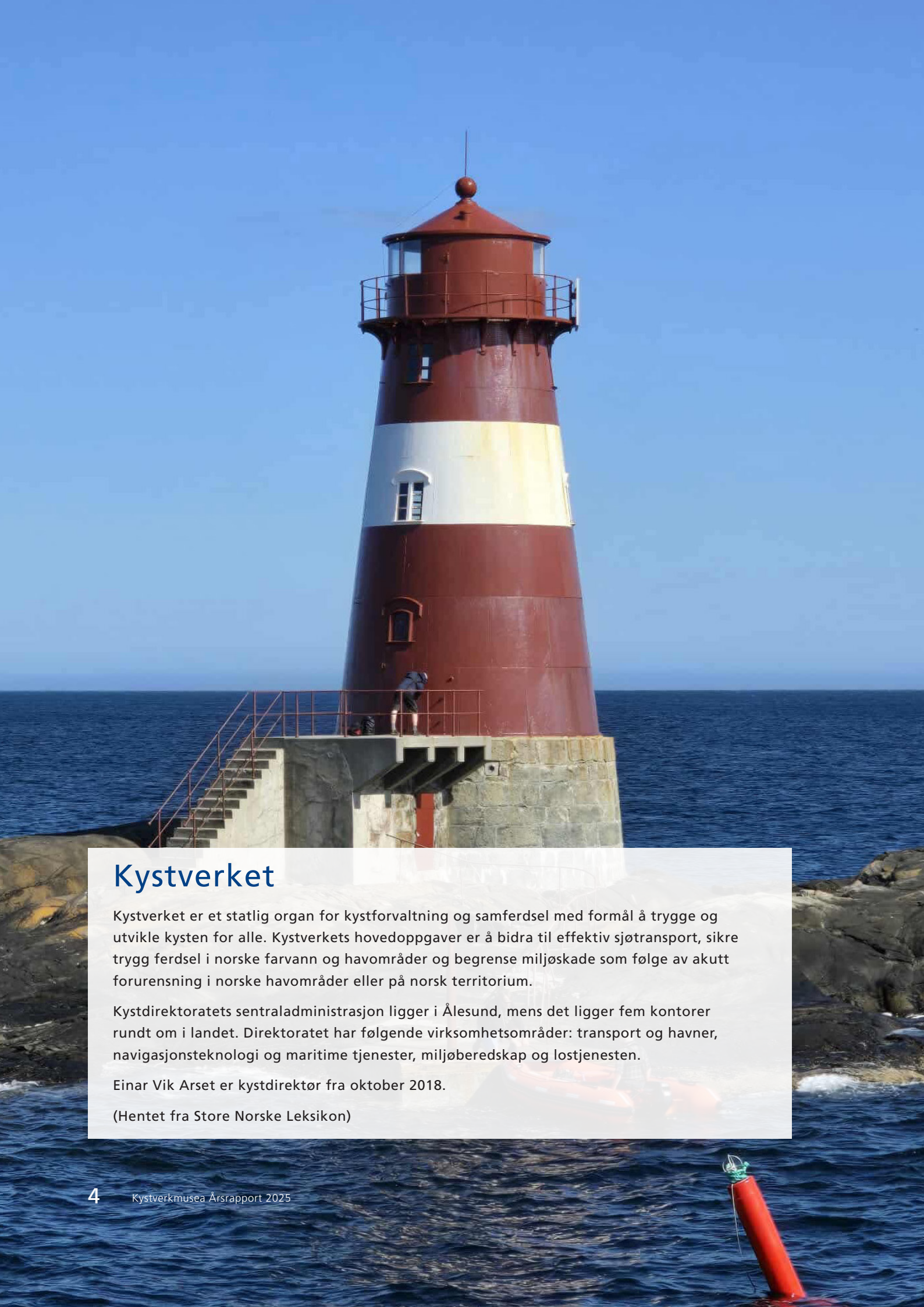

Visjon

Kystverkmusea skal være et fyrtårn med karakter!

INNHOLD

Visjon	3
Hvem og hva er Kystverkmusea?	5
Høydepunkt i 2025	5
Fem museer – ett etatsmuseum	6
Samarbeid med andre organisasjoner/institusjoner	10
Internasjonalt samarbeid	11
Synlighet og media	12
Hjemmeside og sosiale media	13
Fordelingen av frie prosjektmidler i 2025	14
Besøk	15
Museumsskipet MS Gamle Okøy	16
Kystverkmuseas prosjekter i 2025	19
Trygg bevaring og helhetlig samlingsforvaltning	22
Solid kunnskapsproduksjon	24
Relevant formidling	26
Aktiv samhandling	30
Årshjul, gjennomførte møter og aktiviteter i 2025	33

Kystverket

Kystverket er et statlig organ for kystforvaltning og samferdsel med formål å trygge og utvikle kysten for alle. Kystverkets hovedoppgaver er å bidra til effektiv sjøtransport, sikre trygg ferdsel i norske farvann og havområder og begrense miljøskade som følge av akutt forurensning i norske havområder eller på norsk territorium.

Kystdirektoratets sentraladministrasjon ligger i Ålesund, mens det ligger fem kontorer rundt om i landet. Direktoratet har følgende virksomhetsområder: transport og havner, navigasjonsteknologi og maritime tjenester, miljøberedskap og lostjenesten.

Einar Vik Arset er kystdirektør fra oktober 2018.

(Hentet fra Store Norske Leksikon)

Hvem og hva er Kystverkmusea?

Kystverkmusea ble etablert i 2008 som Kystverkets etatsmuseum. Opprettelsen av Kystverkmusea er basert på et faglig, økonomisk og organisatorisk samarbeid mellom Kystverket som statlig fagdirektorat og fem selvstendige museumsinstitusjoner:

- Stiftelsen Lindesnes fyrmuseum
- Stiftinga Jærmuseet
- Stiftinga Viti
- Stiftelsen Museum Nord
- Museene for kystkultur og gjenreisning i Finnmark IKS

De fem museene skal sammen fylle de nasjonale og regionale funksjonene knyttet til rollen som Kystverkets etatsmuseum.

Hvert år inngås det tilskudds- og ytelsesavtaler mellom de enkelte museene og Kystverket. Kystverkmusea utarbeider felles strategi- og plandokumenter. Arbeidet i etatsmuseet utføres i vesentlig grad av Fagrådet, som består av en fast representant fra hvert museum, mens overordnet strategisk arbeid og vedtak gjøres av direktørene i fellesskap. Arbeidet ledes av Stiftelsen Lindesnes fyrmuseum som koordinerende enhet for Kystverkmusea.

FAGRÅDET

I 2025 har Kystverkmuseas fagråd bestått av:

Leder: Espen Frøysland,
direktør Lindesnes fyrmuseum

Simen Lunøe Pihl, Lindesnes fyrmuseum

Eirik Gurandsrud, Jærmuseet

Frode Pilskog, Viti

Kristine Moltu, Museum Nord

Jon Trygve Bergsåker, MKGF
(sluttet februar 2025)

Høydepunkter i 2025

- Tvillingfyrene på Markøy og Lindesnes 300 år.
- Tokt med MS Gamle Oksøy og dokumentasjon av 11 fyr og andre maritime kulturminner fra Stadt til Fredrikstad.
- Gjennomført forprosjekt knyttet til samlingsforvaltning.
- Utgivelse av boka "Fyrkvinner".
- Studietur til Irland og deltakelse på International Marine, Lighthouse Tourism and Maritime Heritage Conference 2025 i Dublin.
- Dokumentasjon av fyr i Finnmark.
- Evaluering av Kystverkmusea utført av Oslo MET.

Fem museer – ett etatsmuseum

Kystverkmusea har hele kysten og hele Kystverkets virkefelt som arbeidsområde.

Det innebærer:

- Transport og havner
- Navigasjonsteknologi og maritime tjenester
- Miljøberedskap
- Lostjeneste
- Fyr- og merketjenesten
- Havner og farleder
- Lostjenesten
- Moderne trafikkovervåking
- Miljø- og sikkerhetsberedskap

Lindesnes Fyrmuseum

LINDESNES FYR

Lindesnes fyrmuseum er organisert som en stiftelse med et heleid aksjeselskap. Ved siden av museumsvirksomheten har museet som målsetting å bevare den fredede fyrstasjonen på Lindesnes og legge forholdene til rette for de mange besøkende i området. Stiftelsen er et selvstendig museum, som ikke mottar driftstilskudd fra Kulturdepartementet og derved heller ikke har vært organisatorisk berørt av den nasjonale museumsreformen.

Lindesnes fyrmuseum skal fungere som koordinerende ledd i Kystverkmusea, og ha hovedansvaret for kontakten med fagetaten. Som koordinerende ledd skal museet ivareta helhetsperspektivet i Kystverkmuseas virksomhet og ivareta forholdet til andre nasjonale og internasjonale samarbeidspartnere.

Lindesnes fyrmuseum skal også ha et spesielt ansvar for vern og alternativ bruk av etatens kulturminner i samarbeid med Kystverket.

I 2025 var totalt 30 personer knyttet til virksomheten gjennom ulike arbeidsavtaler. Ni var fast ansatt i stiftelsen og 11 personer i aksjeselskapet, hvorav ti var ansatt for å dekke vakter i høysesongen.

Jærmuseet

Stiftinga Jærmuseet er regionmuseum for kommunene Randaberg, Sola, Sandnes, Gjesdal, Klepp, Time og Hå, samt regionalt vitensenter for Sør-Vestlandet.

Jærmuseet er en vitenskapelig institusjon som skal dokumentere Jærregionens historie gjennom innsamling, bevaring, forskning og formidling. Museet skal fremme interesse for kunnskap, utdanning, forskning og kompetansebygging i regionen og særlig stimulere barn og unges interesse for teknologi og naturvitenskap, utforskertrang og samfunnsengasjement.

Tungenes fyr representerer Jærmuseet i Kystverkmusea. Tungenes fyr har i etatsmuseum et spesielt ansvar for forskning, dokumentasjon, formidling og bevaring av Kystverkets los- og trafikkentralhistorie. I tillegg har Jærmuseet avdelingen Varden sjøredningsmuseum som formidler historien om sjøredningstjenesten i Rogaland.

I 2025 hadde Jærmuseet totalt 79 årsverk. Av disse var 63,8 årsverk knyttet til faste og midlertidige tilsette, mens 15,2 årsverk var verter og timelønt ekstrahjelp. Det er registrert 6,2 årsverk utført av frivillige ved de ulike musea. Gjennomsnittlig fikk 145 personer lønn eller honorar fra Jærmuseet kvar måned i 2025, og totalt 214 unike personer ble rapportert inn til Skatteetaten gjennom året.

Viti

Stiftinga Viti er en vitenskapelig museumsinstitusjon med hovedkontor i Ålesund. Viti har lokale, regionale og nasjonale oppgaver og er tilknyttet det nasjonale museumsnettverket.

Museet drifter ti arenaer, tre flytende fartøyer og er organisert i fire avdelinger: kulturhistorie, kunst, samlingsforvaltning og bevaring og fellesadministrasjon. I 2025 var det totale besøks-tallet 136 977.

I 2025 sysselsatte Viti 103 personer i totalt 47 årsverk. 43 årsverk ble utført av 63 personer i faste stillinger, mens 40 personer i midlertidige stillinger utførte fire årsverk som vikariat og ekstrahjelp ved arrangementer.

Organisasjonen er desentralisert med kontorer i Volda, Sykkylven, Jugendstilsenteret og KUBE i Ålesund sentrum og ved Sunnmøre museum i Ålesund. Stillingen med ansvar for Kystverk-musea er lokalisert i Volda.

Viti fokuserer på dokumentasjon, forskning og formidling av Sunnmøres kunst og kultur. På Fiskerimuseet i Ålesund sentrum har Viti utstillinger som formidler blant annet regional loshistorie og havfiske.

Museum Nord

Stiftelsen Museum Nord driver innsamling, dokumentasjon, forskning og formidling av kultur- og naturhistorie i Ofoten, Vesterålen og Lofoten. Museum Nord arbeider med bevaring av kulturminner og fysiske miljøer av kulturhistorisk betydning, og vern av gjenstander, skrevne kilder, bilder og muntlig tradisjon. Stiftelsen skal drive en allsidig formidling bl.a. basert på dette arbeidet.

Stiftelsen Museum Nord skal være kompetansesenter for museal virksomhet i sitt område og skal legge vekt på å fremme koordinering og samarbeid lokalt og regionalt. Stiftelsen skal også engasjere seg i utvikling av museumsfunksjoner på fylkesnivå og delta i nasjonale og internasjonale nettverk og samarbeidstiltak.

Museum Nord har fire regionale avdelinger og 21 formidlingsarenaer for publikum. Stiftelsen har rundt 68 fast ansatte. I tillegg engasjeres over hundre sesongansatte årlig.

Museum Nords funksjon som etatsmuseum for Kystverket er primært lagt til avdelingene Lofotmuseet, Andenes museum og Hurtigrutemuseet. Fagrådsstillingen er knyttet til Lofotmuseet. I etatsmuseet har Museum Nord et spesielt museumsfaglig ansvar for Kystverkets virksomhet knyttet til fiskerihavner.

Museene for kystkultur og gjenreisning i Finnmark IKS (Kystmuseene)

Kystmuseene består av 6 avdelinger fordelt på kommunene Hammerfest, Måsøy, Nordkapp, Gamvik, Lebesby og Berlevåg. Selskapet har totalt 10 formidlingsarenaer for publikum.

Kystmuseene dokumenterer Finnmarkskystens historie og samtid gjennom innsamling, bevaring, forskning og formidling. Museene skal fremme interessen for kunnskap, forståelse og samfunnsengasjement rundt blant annet temaene fiskeriene, turismen, den maritime infrastrukturen, evakuering og gjenoppbygging etter 2. verdenskrig, samt den flerkulturelle dimensjonen i kystsamfunnene.

Kystmuseenes funksjon som etatsmuseum for Kystverket er primært lagt til avdelingene Nordkappmuseet, Slettnes fyr/Gamvik museum og Berlevåg Havnemuseum.

Samarbeid med andre organisasjoner/institusjoner

Kystverkmusea samarbeider med de maritime museumsnettverkene: Sjøfartsnettverket og Nettverket for fiskeri- og kystmuseer.

På nasjonalt nivå har Kystverkmusea gjennom en årrekke hatt et nært samarbeid med de frivillige organisasjonene som er engasjert i arbeidet med bevaring og alternativ bruk av fyr. Våre samarbeidspartnere blant de frivillige organisasjonene er:

- Norsk Fyrforening
- Forbundet KYSTEN
- Norsk forening for fartøyvern
- Norges museumsforbund
- Den Norske Turistforening
- Friluftsrådenes landsforbund
- Gamle Oksøys venner

Kystverkmusea deltar på leietersamlingene til Kystverket. Siste samling ble gjennomført i oktober 2025 i Kristiansand og på Lindesnes.

Internasjonalt samarbeid

Hvert enkelt fyr er et ledd i et verdensomspennende nettverk av navigasjonshjelpemidler.

Fyrene er dermed en del av en verdensarv som krever samarbeid over landegrensene for å ivaretas. Utfordringene knyttet til teknologisk utvikling, automatisering og avbemannning er i hovedsak de samme over hele verden, og Norge kan ha mye å tjene på å utveksle erfaringer med andre land. Samtidig er det behov for et internasjonalt formidlingssamarbeid som setter søkelys på fyrene som global kulturarv og internasjonale kulturminner.

European Route of Lighthouses (ERoL)

I september 2023 samlet aktører fra ulike fyrorganisasjoner og fyreiere i Europa seg i Brussel til etableringen av European Route of Lighthouses, en europeisk fyrløype som har som intensjon å bli godkjent av Europarådet som offisiell kulturløype.

Representanter fra Tyskland, Portugal, Frankrike, Estland, Irland og Norge deltok i etableringen. Ved utgangen av 2025 hadde 152 fyr registrert seg som medlemmer. Organisasjonen blir ledet av Kystverkmusea/ Lindesnes fyrmuseum ved Espen Frøysland.

WG Coastal Heritage

Baltic Region Heritage Committee (BRHC) fremmer kulturarven som strategisk ressurs for utvikling i Østersjøregionen. BRHC ble opprettet i 1998 og er sammensatt av valgte representanter med ansvar for nasjonal kulturarvforvaltning i ni land. Kystverkmusea/ Lindesnes fyrmuseum ved Espen Frøysland er representant i BRHC gjennom sin rolle som leder for Working Group Coastal Heritage, en av fem arbeidsgrupper etablert under BRHC.

Lighthouses Educate and Connect

Kystverkmusea ved Lindesnes fyrmuseum ble i 2025 med i Nordplus-prosjektet "Lighthouses Educate and Connect", som er initiert av Talsi fylke i Latvia. Foruten Norge og Latvia har prosjektet deltakere fra Estland. Målet er å utvikle ny formidling og spre kunnskap om landenes fyrhistorie og kystkultur. Prosjektet hadde en samling i Latvia i september 2025 to nye samlinger, på Lindesnes og i Estland, er planlagt våren 2026.

TICCIH

Kystverkmusea / Lindesnes fyrmuseum ble i 2025 med i TICCIH (The International Committee for the Conservation of the Industrial Heritage). TICCIH er et internasjonalt nettverk for alle som jobber med eller interesserer seg for bevaring av industri- og tekniske kulturminner. Organisasjonen har medlemmer fra hele verden og de kommer fra ulike fagmiljøer og frivillige organisasjoner. Simen Lunøe Pihl er med i arbeidsgruppen for TICCIH-Norge. Målet er å formalisere organisasjonen i 2026.

TICCIH hadde verdenskongress i Kiruna den siste uken av august. Simen Lunøe Pihl deltok som en av 300 deltakere, hvorav 14 fra Norge.

Synlighet og media

Kystverkmusea var synlige i flere media i 2025. Det aller gjeveste var artikkel i New York Times med bilder fra fotografen Mikal Siarek. Han fulgte Kystverket og Kystverkmusea på arbeid i 2024.

I 2025 rettet Tysk TV også sine kameraer mot Kystverkmusea. TV magasinet “Heute in Europa” på tyske allmennkringkasteren ZDF laget et innslag fra Hestskjæret fyr, der både frivilligheten, Kystverket og Kystverkmusea var med.

Tvedestrandsposten hadde en fin artikkel fra skanningen av Møkkalasset fyr. I Kysten (Forbundet KYSTENS medlemsblad og tidsskriftet Kulturarven var det artikler om Støpejernstårn som Simen Lunøe Pihl bidro til. KYSTEN hadde og artikkel om Kystverkmuseas “Vern mot storhavet”.

I podkastserien “Historier som endret Norge” var Simen Lunøe Pihl med i episoden “Lindesnes fyr – lyset som endret Norge”.

Randaberg 24 og Bygdebladet omtalte ny utstilling på Tungenes fyr.

Tvedestrandsposten

Hjemmeside og sosiale media

Hovedmålet med hjemmesiden www.kystverkmusea.no er å gi etatsmuseet et stabilt og ryddig hjem på internett som formidler hva Kystverkmusea er, hvordan etatsmuseet er organisert, om fellesprosjekt og annet faglig arbeid. Markedsføring av besøksmål, arrangement o.l. foregår primært på andre plattformer som Facebook.

Kystverkmusea har 2 031 følgere på Facebook og hadde 96 innlegg i 2025. På [Kystverkmusea.no](http://www.kystverkmusea.no) var det 4 442 besøk med 8 122 sidevisninger i 2025.

Kystverket og Kystverkmusea har samarbeidet om å gjøre digitale fyrmodeller tilgjengelig for allmennheten gjennom siden nettsiden www.fyr.kystverket.no.

Modellene har også vært tilgjengelig gjennom egne hjemmesider og trykkskjermer hos museene. I 2025 hadde nettsidene 5 200 besøk med 22 700 sideanvisninger med Hellisøy og Terningen fyr som de mest populære.

Nettutstillingen “Vern mot Storhavet” (<https://kystverkmusea.no/havn>) fikk til sammen 4 013 visninger med Utsira og Skudeneshavn som de mest populære undersidene.

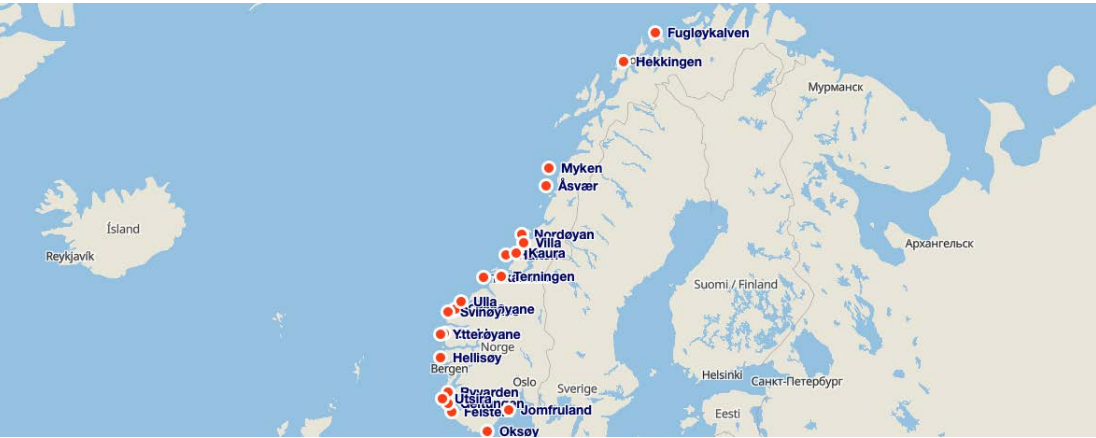
Høsten 2025 lanserte Kystverkmusea en engelsk versjon av utstillingen “Protection from the open sea. 150 years of Fishing Harbors” (<https://arcg.is/WqPif0>). I løpet av høsten har sidene fått 1 849 visninger med Skudeneshavn og Hamningberg som de to mest populære undersidene.

Nettutstillingen “Frå fyr til fyr i Møre og Romsdal” (<https://arcg.is/1jWW5f1>) forteller historien om de tretti fyrene i fylket. I 2025 fekk nettsiden 297 visningen.

Høsten 2025 lanserte Kystverkmusea en engelsk versjon av utstillingen “Lighthouses in M&R” (<https://arcg.is/0D81uO0>). I løpet av høsten fekk siden 424 visninger.

Kystverkmusea benytter nettsiden Sketchfab (<https://skfb.ly/olQsw>) for å vise frem 3D modeller av fyr. Per. januar 2026 har vi 75 modeller liggende ute. Modellene har hatt 21 332 visninger med Alnes (3 000 visninger) og Svinøy (1 600 visninger) som de mest sette. I tillegg til fyrene har museet lagt ut 38 gjenstandsmodeller (<https://skfb.ly/puXDt>).

Nettsiden “Kystreise.no” (<https://kystreise.no/>) formidler kystkultur og maritime kulturminner. Siden finnes i engelsk versjon “Coastlight.net” (<https://coastlight.net/>) hvor vi også har med fyr fra andre europeiske land.

Fordeling av frie prosjektmidler 2025

Hva	Sum	Hvem
Bokprosjekter	300 000,-	Gjennomført. Fyrkvinner. Gjennomført. Fra fyr til fyr
Hjemmeside ERoL	150 000,-	Hjemmesiden er nå operativ: er-ol.eu
Forprosjekt samlingsforvaltning	50 000,-	Gjennomført
Studietur	150 000,-	Gjennomført, til Irland
Sommertokt Gamle Oksøy	250 000,-	Gjennomført
Digital dokumentasjon objekter	100 000,-	Overføres 2026
Hjemmeside/ digitale løsninger	100 000,-	(se også 50 000,- fra 2024)
Kystverkmusea	150 000,-	Brukt til å drifte endel aktivitet igjennom året
Jubileumsutstilling Kullbluss	50 000,-	Utstillingsmateriale og bruk av Gamle Oksøy på arrangement
Nordøyan- transportprosjekt	50 000,-	Overføres til 2026, da prosjektet måtte utsettes grunnet oppussing av fyrstasjonen
Utstilling Utvær	20 000,-	Utstillingen jobbes videre med våren 2026
Jubileum Halten	50 000,-	Gjennomført.
Totalt	1 420 000,-	

Besøk

Samlet har Kystverkmusea et nasjonalt nedslagsfelt. Her er oversikten over de registrerte besøkstillene ved Kystverkmuseas avdelinger i 2025:

Museum	Antall
Lindesnes fyrmuseum	118 527
Lofotmuseet/Andøymuseet/Hurtigrutemuseet	76 250
Tungenes fyr	17 731
Slettnes fyr/Berlevåg havnemuseum/Nordkappmuseet	25 750
Fiskerimuseet i Ålesund	
DKS Lykt i mørke	6 144
MS Gamle Oksøy	1 372
Samlet besøkstall for Kystverkmusea i 2025	245 774

Museumsskipet MS Gamle Oksøy

MS Gamle Oksøy hadde et aktivt og innholdsrikt år i 2025, med seilaser, oppdrag, vedlikehold og formidling langs store deler av norskekysten.

Årets første seilas etter vinteropplag gikk i slutten av mars til Fredrikstad, Horten, Drøbak og Oslo på oppdrag for Oslofjorden Losoldermannskap (Kystverket). Underveis ble tre nye losere uteksaminert i Indre Oslofjord.

Neste oppdrag fant sted i begynnelsen av april, da Gamle Oksøy deltok på Kystverkets samling i Arendal sammen med flere av etatens nyere fartøyer. Det ble gjennomført omvisninger og aktiviteter om bord for ansatte.

I slutten av april seilte skipet til Thyborøn i Danmark for slippsetting, årlig bunnbesiktelse og nødvendig vedlikehold. Medlemmer av Gamle Oksøys Venner deltok som vanlig i arbeidet, noe som er avgjørende for et effektivt og kostnadsbesparende verkstedsopphold.

14. juni startet sommertoktet i regi av Kystverkmusea, delt i én uke på Vestlandet og én uke på Sør- og Østlandet. Formålet var dokumentasjon av fyrstasjoner og maritim infrastruktur. Toktet omfattet blant annet Hendanes fyr, Skatestraumen, Geita fyr, Lindås sjøsluser, Utsira fyr, Søndre Katland fyr, Strømtangen fyr, Store Færder, Stavernsodden fyr, Figgjeskjær tåkeklokke, Jomfrulandsrenna, Møkkalasset fyr og Store Torungen fyr. Totalt var 76 besøkende om bord, og samlet distanse var 972 nautiske mil.

I månedsskiftet juli/august arrangerte Gamle Oksøys Venner medlemstur til Fjordsteam i Stavanger, med lengre opphold i Rekefjord. Åpent skip i Rekefjord og Stavanger ga totalt 394 besøkende.

I august deltok Gamle Oksøy på Skalldyrfestivalen i Mandal, der skipet lå ved Ballastbrygga sammen med MHV 816 Patrioten. To dager med åpent skip resulterte i 83 besøkende. Deretter gikk seilasen direkte til Arendal, hvor skipet fungerte som hotellskip under Arendalsuka. Kystverket og Norges Museumsforbund disponerte lugarene, og det ble arrangert møter og sosiale samlinger om bord. I løpet av uken var det 410 gjester på besøk.

Etter Arendalsuka seilte skipet til Korshavn for markeringen av Markøy fyrs 300-årsjubileum. Det ble gjennomført tre passasjerturer rundt Markøy med totalt 145 passasjerer, i tillegg til 32 besøkende ved kai.

I slutten av august ble Gamle Oksøy leid av NRK som arena for en episode i en realityserie, med innspilling utenfor Ryvingen fyr. Serien skal sendes våren 2026.

I begynnelsen av september seilte skipet til Bragdøya som hotellskip under den årlige visefestivalen. Samlet utseilt distanse i 2025 var 2 162 nautiske mil.

Fra midten av september har skipet ligget i opplag ved Bredalsholmen Dokk og Fartøyvernssenter. Med støtte fra Stiftelsen UNI ble brannslukkingsutstyret fornyet og resertifisert, og sofabenker i sju mannskapslugarer ble pusset opp med bidrag fra Agder fylkeskommune.

Gamle Oksøys Venner har også i 2025 utført omfattende vedlikeholdsarbeid om bord, blant annet på hovedmotor, radiatorer, drikkevannsrør, lastebom og vinsj, skilletrafo, samt rustpikking og maling. Venneforeningen har også etablert nye lagerfasiliteter i Søgne og gjennomført flytting av reservedeler og utstyr.

Venneforeningens innsats er avgjørende for at Gamle Oksøy er operativ, sertifisert og klar for nye seilaser. Mange deltar også som mannskap under tokt. Lindesnes fyrmuseum retter en stor takk til Gamle Oksøys Venner for deres betydelige bidrag.

Kystverkmuseas prosjekter i 2025

Samlingsforvaltning

I 2025 gjennomførte Kystverkmusea et forprosjekt til samlingsforvaltningsplanen. Dette resulterte i en del nødvendige avklaringer og la grunnlaget for det videre arbeidet med planen.

Fagrådet reiste på studietur til Oslo den 27. mai for å møte representanter for samlingsavdelingen på Norsk Folkemuseum. Linda Moe og Linnea Björk har de siste årene utarbeidet både samlingsforvaltnings- og samlingsutviklingsplaner for museet. Vi fikk gode innspill på hvordan vi bør gå fram for å starte arbeidet med vår egen samlingsforvaltningsplan.

Inspirert av møtet med erfarne samlingsfolk utarbeidet prosjektleder i løpet av sommeren egne prosedyrer for Kystverkmuseas forvaltning basert på Norsk Folkemuseums samlingsforvaltningsplan, Jærmuseets samlingsforvaltningsplan og den internasjonale standarden for samlingsforvaltning, Spectrum. Prosjektleder og prosjektgruppa lagde senere et skjema for kartlegging av samlinger, basert på en mal fra Viti.

Kartlegging av samlingene ved de ulike museene er påbegynt.

Behov for avklaringer

Mesteparten av de kulturhistoriske gjenstandene knyttet til Kystverkets historie og virksomhet eies av Staten ved Kystverket. Men museene er restriktive til å ta inn gjenstander på deponi. Problemstillingen ble lagt fram på direktørmøtet i Finnmark den 1. september. Kystverket ble senere oppfordret til å ta stilling til museenes ønske om eierskap til etatens gjenstander som er aktuelle for innlemmelse i museumssamlinger. Om Kystverket velger å donere gjenstander til Kystverkmusea, må Direktørmøtet at en prinsipiell beslutning om hvor donerte gjenstander skal oppbevares.

Alle museene i Kystverkmusea har inntakskomiteér. Direktørmøtet må ta en beslutning om hvordan Kystverkmuseas anbefalinger om tilvekst skal behandles i egne inntakskomiteér, eventuelt om museenes inntakskomiteér skal suppleres med et fagrådsmedlem når beslutninger om inntak av gjenstander knyttet til Kystverket skal tas.

Veien videre

Kystverkmusea står overfor et betydelig arbeid. I første omgang må alle museenes samlinger av gjenstander knyttet til Kystverket kartlegges og registreres i felles skjema. Samtidig må Kystverkmusea utvikle en felles nomenklatur for disse gjenstandene. Senere må kulturhistoriske gjenstander i Kystverkets egne lagre kartlegges og registreres.

Dette grunnarbeidet utgjør utgangspunktet for en plan som skal inneholde et felles rammeverk for samlingsforvaltning, herunder beskrivelser av hvem som tar beslutninger om tilvekst, hvor og hvordan gjenstander skal oppbevares og hvilke gjenstander som skal inn i og hvilke gjenstander som skal ut av samlingene.

Jærmuseets samlingsavdeling skal bistå Kystverkmusea i dette arbeidet framover.

Dokumentasjonsmalprosjektet

I samarbeid med Kystverket har Kystverkmusea har et prosjekt med å utvikle prosedyrer og en standardisert mal for dokumentasjon av kulturminner i Kystverkets eie. Høyest prioritet har freda og ikke-freda anlegg som etaten skal avhende eller vurderer å destruere.

Arbeidet har blant annet resultert i digitale modeller av kulturminnene. Disse blir igjen et supplement til Kystverkets forvaltningsplaner for freda fyrstasjoner. Det brukes droner for utendørsopptak og spesialkameraer med punktmåling inni og rundt bygningene. Dette gir modeller som man kan “vandre” rundt i digitalt og i tillegg kunne hente ut mål og annen informasjon.

I prosjektet har Kystverkmusea gjennomført tokt med MS Gamle Oksøy sommeren 2023, 2024 og 2025, med hovedhensikten å dokumentere fyrstasjoner. Sommeren 2025 valgte man å se på litt mer enn fyr. Reisen gikk først til Måløy. Etter skanning av Hendanes fyr gikk turen sørover. På veien tilbake til Kristiansand ble så Geita fyr, Lindås sjøsluser, Utsira fyr og Søre Katland fyr dokumentert. I toktets andre fase ble Strømtangen fyr (Fredrikstad), Gamle Færder fyr (ruin), Stavernsodden fyr, Figgjeskjær tåkeklokke og til slutt fyrene på Møkkalasset og Store Torungen dokumentert.

Arbeidet har skjedd i samarbeid med Kystverket og et av målene ved prosjektet er opplæring av etatens bygningsingeniører. Det utarbeides en mal for dette arbeidet. Prosjektet med å utvikle dokumentasjonsmalen avsluttes i 2026.

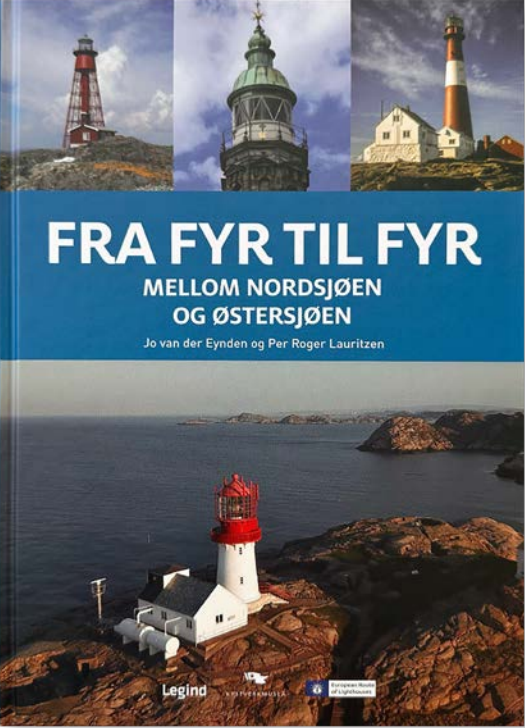
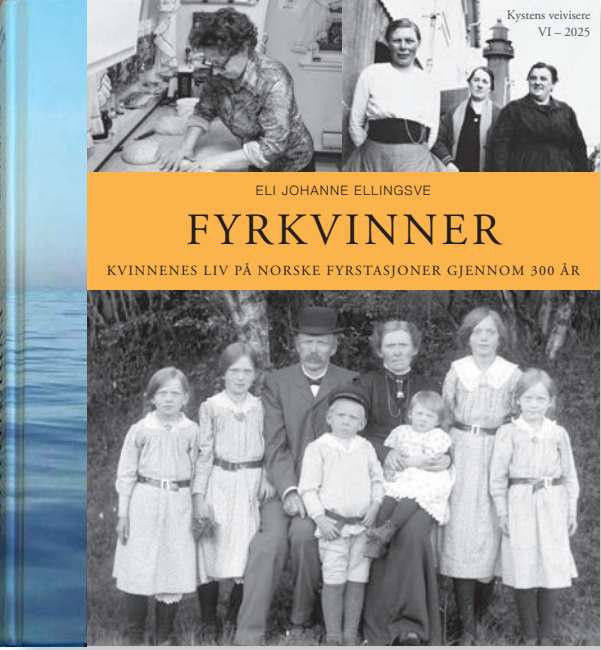
DKS “Lykt i mørket”

Produksjonen “Lykt i mørket” er opprinnelig laget for Den kulturelle skolesekken (DKS). Viti produserte fire ekstra eksemplarer av formidlingsopplegget. Disse er sendt ut til museene som har ansvar for formidling i sine egne regioner.

Bøker

Høsten 2025 ble Eli Johanne Ellingsves bok “FYRKVINNER – Kvinnenes liv på norske fyrstasjoner gjennom 300 år” gitt ut som bok nummer seks i Kystverkmuseas bokserie “Kystens veivisere”. Boka er etterlenget og et viktig bidrag til norsk fyr- og kvinnehistorie. Frode Pilskog fra Viti var redaktør med resten av fagrådet i redaksjonen.

I september 2025 kom boka “Fra fyr til fyr mellom Nordsjøen og Østersjøen” av Jo van der Eynden og Per Roger Lauritzen. Boka er resultatet etter et tokt forfatterne gjennomførte med Gamle Oksøy i juni 2024. Kystverkmusea har bidratt med bilder, korrektur og annen hjelp. Boka er utgitt av det danske forlaget Legind i samarbeid med Kystverkmusea. Boka finnes også i norsk, dansk og engelsk versjon.

Trygg bevaring og helhetlig samlingsforvaltning

Felles tiltak

Kystverkmusea er i gang med kartlegging av relevante deler av samlingene ved de enkelte avdelingene og har gjennomført et forprosjekt rundt samlingsforvaltning.

Digitaltmuseum.no har Kystverkmusea 3587 publiseringer, derav 3231 fotografier og 356 gjenstander. Publiseringene i Digitaltmuseum.no har sitt utgangspunkt i ferdig registrerte objekter i databasen Primus.

I Kystverkmuseas egen digitale foto- og filmarkiv (DAM) ble det i 2025 lagt inn tre nye bilder. I tillegg ble 17 videointervju av fyrbyggere fra 2007 konvertert og lagt inn. Intervjuene er knyttet til prosjektet "Kystverkets personalarkiv". Intervjuene har uavklart rettigheter, så de er ikke publisert.

Tiltak Lindesnes

- Fortløpende arbeid med å organisere, registrere og plassere gjenstander i magasinet i Kristiansand.
- Utlån av gjenstander til utstilling på Møkkalasset fyr.

Tiltak Tungenes fyr

- Prosjektledelse Kystverkmuseas samlingsforvaltningsplan
- Restaurering av dieselaggregat og maskin til nautofon påbegynt
- Forarbeid sprinkling fyrmesterbolig og garasje, og fornying av sprinkleranlegg i fyret og uthus.

Tiltak Viti

- Arbeidet med kartlegging av Nørvesamlinga ble satt i gang i oktober.

Tiltak Museum Nord

- Kartlegging av gjenstander knyttet til Kystverkmusea i Museum Nords samling.
- Befaring av gjenstandslager ved Kystverkets lokasjon i Kabelvåg.

Tiltak Kystmuseene

- Kystmuseene har videreført prosjektet Et felles arkiv for Kystmuseene, med et felles arkiv- og saksbehandlingssystem. Dette omfatter også Kystverkmuseene virksomhet knyttet til Berlevåg havemuseum og Slettnes fyr.

Solid kunnskapsproduksjon

Felles tiltak

- Fagrådet har et aktivt prosjekt for å utvikle mal til dokumentasjon av tekniske kulturminner.
- To bokutgivelser i 2025: "Fyrkvinner" og "Fra fyr til fyr mellom Nordsjøen og Østersjøen".
- Dokumentasjon av 12 fyrstasjoner og andre maritime kulturminner i statens eie.

Tiltak Lindesnes

- Prosjektledelse dokumentasjonsmalprosjektet.
- Arbeid med utstilling om Tvillingfyrene på Markøy og Lindesnes.

Tiltak Tungenes fyr

- Dokumentasjon loshytte Merdø
- Deltakelse i forskningsprosjektet Ruval i regi av TØI. Prosjektet handlet om gjenbruk av kulturlandskap, deriblant Tungenes fyr.
- Deltakelse på dokumentasjonstokt med Gamle Oksøy: Geita fyr, Hendanes fyr og Lindås sjøsluser
- Dokumentasjonsarbeid på Slettnes fyr,

Tiltak Museum Nord

- Deltakelse på dokumentasjonstokt med Gamle Oksøy og utvikling av ny dokumentasjonsmal.
- Dokumentasjonsarbeid på Strømtangen, Store Færder, Stavernsodden, Figgjeskjær tåkeklokke, Møkkalasset, Store Torungen, Slettnes, Helnes og Fruholmen fyr.

Tiltak Viti

- Utvikling av forskningsprosjekt om fyr og maritim infrastruktur i samarbeid med Høgskulen i Volda. Prosjektet fikk dessverre ikke tilslag hos Forskningsrådet.
- Deltagelse i Dokumentasjonsmalsprosjektet. Gjennom prosjektet har vi prøvet ut og utviklet metoder for dokumentasjon og digitalisering.
- Kystreise.no. Tre nye bilder ble publisert i 2025, dokumentasjon av den nye Gollenes fyrlykt.
- Artikkel "Vern mot storhavet" i Gavlen 2025 Viti.
- Dokumentasjonsarbeid på Hendanes, Geita, Lindås sjøsluse, Utsira, Søndre Katland, Strømtangen, Store Færder, Stavernsodden, Figgjeskjær tåkeklokke, Møkkalasset, Store Torungen, Slettnes og Helnes fyr. I tillegg deltok Viti på synfaring til Stavenes og Hestskjæret fyr.
- Deltagelse tok med Gamle Oksøy

Tiltak Kystmuseene

- I forbindelse med restaurering av Slettens fyr er det gjennomført en dokumentasjon en prosess i forbindelse med demonteringa av eternitt på yttervegg og avdekking av opprinnelige ytterdører som grunnlag for framtidige vedlikeholdsplaner.
- Slettene fyr har i løpet av 2025 deltatt utredninger av status for naturmangfold og ROS-analyser knyttet til økt turistbesøk i området.
- Slettnes fyr har sluttført arbeidet med utredning og søknad om status som naturinformasjonssenter.

Relevant formidling

Felles tiltak

- Publisering av flere innskannede og digitaliserte fyr, Utsira, Grasøyane og Ulla fyr
- Artikkel i New York Times 5. august om Kystverkmusea og Kystverket, basert på samarbeid med fotografen Mikael Siarek.
- Innslag i Podkastserien "Historier som forandret Norge" fra Gjenklang studio.
- Ferdigstilling og utsendelse av DKS-opplegget "Lykt i mørke" til alle museene i Kystverkmusea.
- Produsert en engelsk versjon av den digitale utstillingen "Vern mot storhavet": "Protection from the open sea". <https://arcg.is/WqPif0>

Tiltak Lindesnes

- Utstillingen "Tvillingfyrene 300 år" om tvillingfyrene på Lindesnes og Markøy.
- Formidling for passasjerer om bord på MS Gamle Oksøy på rundturer rundt Markøy fyr ved jubileumsmarkering 16. august.
- Deltakelse i podkasten "Historier som endret Norge" med episoden "Lindesnes fyr – lyset som endret Norge".

Tiltak Tungenes fyr

- Utviklet tre nye utstillingselement til pilot maritimt vitensenter, hvorav en med tema sjøtrafikksentral
- Utarbeidet utstillingstekst til loshytta på Merdø
- Gjennomført 17 konserter og ett litteraturarrangement.
- Til sammen 491 elever og lærere deltok i organisert undervisning.
- Familiedag med tema sjøredningshistorie på Kvasheim fyr i samarbeid med Jæren friluftsråd, Jæren kystlag og Hå historielag. 400 besøkende.

Tiltak Viti

- Produsert en engelsk versjon av nettutstillingen "Frå fyr til fyr i Møre og Romsdal"
- Produsert en engelsk versjon av nettutstillingen "Vern mot storhavet"
- Bidrag til nyhetsoppslag i den tyske kringkasteren ZDF om dokumentasjon og frivillig arbeid på Hestskjæret fyr.
- Artikkel "Vern mot storhavet. 150 år med fiskerihamner" Gavlen 2025
- Turne med den kulturelle skolesekken (DKS) "Lykt i mørke". Gjennomført formidling i følgende kommuner: Giske, Ålesund, Sande, Herøy og Vanylven. Til sammen 661 elever har oppleve formidlingen.
- Foredrag: Frode Pilskog "Sunnmørske fyrbyggjarar", Ålesund pensjonistuniversitet, 18.03.2025
- Nettportalen: www.kystreise.no Viti har lagt inn tre nye bilder av Gollenes fyrlykt.

Tiltak Museum Nord

- Omvisninger i fyrtårnet på Andenes gjennom store deler av året. Deler av sommersesongen var fyret stengt på grunn av Kystverkets vedlikeholdsarbeid.

Tiltak Kystmuseene

- Berlevåg havnemuseum har gjennomført "Fotomimrekveld" med utgangspunkt i museets samlinger.
- Både Slettnes fyr og Berlevåg havnemuseum har gjennomført en foredragsserie og utstillinger med tema fra tvangsevakuering, brenning, frigjøring og gjenreisning.
- Kystmuseenes konferanse "Fortiden erfaringer – framtidens løsninger" fokuserte på samfunnsberedskap i krise og krig, hvor også betydningen av infrastrukturelle tiltak ble drøftet.
- Kystverkmuseas utstilling hvor ni kunstnere presenterte verk inspirert av Fresnels fyrlinse.
- Der er i tillegg gjennomført en rekke konserter, fotoutstillinger, utendørs gudstjenester, ornitologiske møtet og foredrag, matprosjekter og omvisinger knyttet til "reåpning" av Slettnes fyr i 2025.

Aktiv samhandling

Felles tiltak

Kystverkmusea har hatt et godt samarbeid med Kystverket i Dokumentasjonsmalprosjektet. Kystverkmusea var medarrangør for Kystverkets leietakersamling.

Samarbeid med Norsk fyrforening, lokale aktører og kommunen i forbindelse med Tvillingfyrenes 300-årsjubileum.

Samarbeid med Oslo Met og Kystverket i forbindelse med evalueringen av Kystverkmusea. Evalueringen ble bestilt av Kystverket og gjennomført av Oslo Met. Nåværende og tidligere ansatte, og andre personer knyttet til Kystverkmusea ble intervjuet til evalueringen.

Deltakelse på generalforsamlingen til European Route of Lighthouses. Nettverksbygging med andre europeiske fyrorganisasjoner og -aktører.

Møte med representanter fra Irish Lights (det irske fyrvesenet). Erfaringsutveksling og diskusjon rundt bevaring, bruk og dokumentasjon av fyrstasjoner.

Kystledmøtet, Møte med Fyrforeningen og deltagelse på årsmøtet til Fyrforeningen

Publikumsforespørsler

Fagrådet får forespørsler fra folk som vil vite mer om fyr-, los- og havnehistorie. Mange ønsker informasjon om slektninger med tjenestetid i de tre tidligere etatene som nå utgjør Kystverket. Det er også forespørsler etter foto fra samlingene som er tilgjengelige for publikum på Digitalt Museum. Fagrådet svarer etter beste evne med støtte av tilgjengelige kilder.

Tiltak Lindesnes

- Besvart forespørsler fra etaten og privatpersoner om los, fyr og tåkelurer.
- Samarbeid med etaten i forhold til Dokumentasjonsmalprosjektet.
- Samarbeid med Markøy fyrs venner og Norsk fyrforening om 300 årsjubileet til kullblussfyrene på Neset.
- Ledelse av Museumsforbundets fagseksjon for Industri, Kommunikasjon og Anlegg (SIKA).
- Ledelse av European Route of Lighthouses (ERoL)
- TICCIIH

Tiltak Tungenes

- Besvart henvendelser ang. los og loshistorie.
- Samarbeid med Kystverket om utvikling av VTS-simulator
- Samarbeid med Jæren friluftsråd, Hå historielag og Jæren Kystlag om arrangement på Kvasseheim fyr

Tiltak Viti

- Besvart henvendelser fra etaten og privatpersoner ang. kulturminnevern, fyr, los og fartøy historier.
- Deltatt på synfaring sammen med Kystverket på Hestskjæret og Stavenes fyr.
- Samarbeid med Kystverket i utvikling av websiden "Digitale fyrstasjoner"

Tiltak Museum Nord

- Besvart henvendelser fra etaten og privatpersoner om fyr- og havnehistorie.
- Dialog og befarig med Kystverket av arkivmateriale og gjenstandslager som skal tømmes.

Tiltak Kystmuseene

- Besvart forespørsler fra etaten og privatpersoner om fyr- og havnehistorie.
- Slettnes fyr har hatt et økt besøk i 2025, både av publikum, men også vært vertskap for Kystverkmuseas direktørmøte og fagrådet samt avholdt fagseminar for Kystmuseenes ansatte.

Årshjul, gjennomførte møter og aktiviteter i 2025

Fagrådet har hatt ukentlige møter på teams gjennom hele året. Aktiviteter og fysiske møter som har blitt gjennomført i 2025:

NÅR	HVA	TEMA	HVOR
27. januar	Fagrådsmøte	Årsrapport/Handlingsplan	Oslo
28. januar	Direktørmøte	Handlingsplan/Strategiplan/ Årsrapport/Økonomirapport	Oslo
3.-4. mars	Seminar	Seminar om KI, Seksjon for Industri, Kommunikasjon og Anlegg (SIKA)	Hamar
4.-6. april	Årsmøte	Norsk fyrforenings landsmøte	Sommarøy
25.-27. april	Museumsmøte	Det nasjonale museumsmøtet	Kristiansund
27.-28. mai	Fagrådssamling	Samlingsforvaltning	Oslo bl.a. Norsk folkemuseum
15. juni	Utstillingsåpning	Tvillingfyrene 300 år	Lindesnes fyrmuseum
16.-29. juni	Tokt med Gamle Oksøy	Dokumentasjon av fyr og andre maritime kulturminner	Vågsøy til Fredrikstad
11.-15. august	Arendalsuka	Formidling av Kystverkmusea og Kystverket	Arendal
16. august	Jubileumsmarkering Kullblussfyrene 300 år	Formidling om kullblussfyrene om bord på Gamle Oksøy på turer rundt Markøy	Korshavn
24.-29. august	Kongress	TICCIH – The International Committee for Conservation of Industrial Heritage.	Kiruna
1.-3. sept.	Fagrådssamling og Direktørmøte	Halvårsrapportering. Status og prioritering.	Finnmark/Slettnes
22.-26. sept.	Samling Nordplus-prosjekt	“Lighthouses educate and connect”	Latvia
5.-11. okt.	Generalforsamling, Konferanse og studietur	Generalforsamling i European Route of Lighthouses, Internasjonal konferanse om fyr og turisme og studiebesøk hos Irish Lights, noen fyr og Titanic Belfast.	Irland
20.-22. okt.	Leietakersamling	Kystverkets samling for leietakere på fyr.	Lindesnes og Kristiansand
8.-9. des.	Fagråd, Direktørmøte og bokslipp	Handlingsplan/prosjekt-rapportering/strategiplan og evaluering Lansering for Kystverket av boka “Fyrkvinner”.	Ålesund

KYSTVERKMUSEA

Lindesnes | Jæren | Sunnmøre | Lofoten | Finnmark

